

Înalta Curte de Casație și Justiție
COMPLETUL COMPETENT SĂ JUDECE RECURSUL ÎN INTERESUL LEGII

Decizie nr. 10/2015 din 25/05/2015

Dosar nr. 4/2015

Publicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 595 din 06/08/2015

Iulia Cristina Tarcea - vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție - președintele completului
Lavinia Curelea - președintele Secției I civile
Roxana Popa - președintele delegat al Secției a II-a civile
Ionel Barbă - președintele Secției de contencios administrativ și fiscal
Mirela Sorina Popescu - președintele Secției penale
Lavinia Dascălu - judecător la Secția I civilă
Carmen Georgeta Negrilă - judecător la Secția I civilă
Simona Lala Cristescu - judecător la Secția I civilă - judecător-raportor
Nina Ecaterina Grigoraș - judecător la Secția I civilă
Viorica Cosma - judecător la Secția I civilă
Eugenia Pușcașiu - judecător la Secția I civilă
Nela Petrișor - judecător la Secția a II-a civilă
Minodora Condoiu - judecător la Secția a II-a civilă
Ruxandra Monica Duță - judecător la Secția a II-a civilă - judecător-raportor
Rodica Dorin - judecător la Secția a II-a civilă
Ileana Izabela Dolache - judecător la Secția a II-a civilă
Adriana Chioseaua - judecător la Secția a II-a civilă
Liliana Vișan - judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Zoița Milășan - judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Viorica Trestianu - judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal - judecător-raportor
Simona Camelia Marcu - judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Carmen Magdalena Frumușetu - judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Gabriela Elena Bogășiu - judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Georgina Cristina Arghir - judecător la Secția penală
Rodica Aida Popa - judecător la Secția penală

Completul competent să judece recursul în interesul legii este legal constituit în conformitate cu dispozițiile art. 516 alin. (2) din Codul de procedură civilă raportat la art. 272 alin. (2) lit. b) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu modificările și completările ulterioare.

Ședința este prezidată de doamna judecător Iulia Cristina Tarcea, vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție este reprezentat de doamna Antonia Constantin, procuror șef adjunct al Secției judiciare.

La ședința de judecată participă magistratul-asistent Ileana Peligrad din cadrul Secției a II-a civile a Înaltei Curți de Casație și Justiție, desemnat pentru această cauză în conformitate cu dispozițiile art. 27³ din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu modificările și completările ulterioare.

Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul competent să judece recursul în interesul legii a luat în examinare recursul în interesul legii formulat de Colegiul de conducere al Curții de Apel Bacău privind incidența Deciziei nr. 19/2011 pronunțate de

Înalta Curte de Casație și Justiție în cauzele care au ca obiect contestații împotriva deciziilor emise în temeiul Legii nr. 263/2010, cu modificările și completările ulterioare, prin care se soluționează cererile de recalculare a drepturilor de

pensie.

Președintele completului, doamna judecător Iulia Cristina Tarcea, vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, acordă cuvântul doamnei Antonia Constantin, procuror șef adjunct al Secției judiciare din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

Reprezentantul Ministerului Public învederează că efectele deciziei în interesul legii nu încetează, ci caracterul său obligatoriu, înțeles ca autoritate de lucru interpretat, se extinde și în noua configurare legislativă dată problemelor de drept pe care instanțele sunt chemate să le soluționeze.

Față de cele expuse, în temeiul art. 517 din Codul de procedură civilă, solicită admiterea recursului în interesul legii formulat de către Colegiul de conducere al Curții de Apel Bacău și pronunțarea unei hotărâri prin care să se asigure interpretarea și aplicarea unitară a legii.

Președintele completului, doamna judecător Iulia Cristina Tarcea, constatând că nu mai sunt alte completări, chestiuni de invocat sau întrebări de formulat din partea membrilor completului, a declarat dezbaterile închise, iar completul de judecată a rămas în pronunțare asupra recursului în interesul legii.

ÎNALTA CURTE,

deliberând asupra recursului în interesul legii, a constatat următoarele:

1. Problema de drept ce a generat practica neunitară

Practica judiciară neunitară ce a generat sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție cu prezentul recurs în interesul legii, astfel cum rezultă din actul de sesizare al instanței de trimitere, s-a conturat în soluționarea, într-un mod diferit, a problemei incidenței Deciziei nr. 19/2011 pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție în cauzele care au ca obiect contestații împotriva deciziilor emise în temeiul Legii nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, cu modificările și completările ulterioare, prin care se soluționează cererile de recalculare a drepturilor de pensie.

2. Temeiul juridic al recursului în interesul legii și prevederi legale incidente

2.1. Decizia nr. 19 din 17 octombrie 2011 a Înaltei Curți de Casație și Justiție pronunțată în Dosarul nr. 18/2011

2.1.1. Dispoziții legale ce au făcut obiectul interpretării prin Decizia nr. 19/2011

Legea nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, cu modificările și completările ulterioare:

"Art. 2. - Sistemul public se organizează și funcționează având ca principii de bază: (...)

e) principiul contributivității, conform căruia fondurile de asigurări sociale se constituie pe baza contribuțiilor datorate de persoanele fizice și juridice, participante la sistemul public, drepturile de asigurări sociale cuvenindu-se pe temeiul contribuțiilor de asigurări sociale plătite; [...];

"Art. 78. - (1) Punctajul anual al asiguratului se determină prin împărțirea la 12 a punctajului rezultat în anul respectiv din însumarea numărului de puncte realizat în fiecare lună. Numărul de puncte realizat în fiecare lună se calculează prin raportarea salariului brut lunar individual, inclusiv sporurile și adaosurile, sau, după caz, a venitului lunar asigurat, care a constituit baza de calcul a contribuției individuale de asigurări sociale, la salariul mediu brut lunar din luna respectivă, comunicat de Institutul Național de Statistică și Studii Economice. [...]

(4) Punctajul asiguratului, stabilit conform prevederilor alin. (1) și (2), se calculează la nivelul veniturilor brute realizate pentru care s-au plătit contribuții de asigurări sociale.";

"Art. 164. - (1) La determinarea punctajelor anuale, până la intrarea în vigoare a prezentei legi, se utilizează salariile brute sau nete, după caz, în conformitate cu modul de înregistrare a acestora în carnetul de muncă, astfel:

a) salariile brute, până la data de 1 iulie 1977;

b) salariile nete, de la data de 1 iulie 1977 până la data de 1 ianuarie 1991;

c) salariile brute, de la data de 1 ianuarie 1991.

(2) La determinarea punctajelor anuale, pe lângă salariile prevăzute la alin. (1) se au în vedere și sporurile care au făcut parte din baza de calcul a pensiilor conform legislației anterioare și care sunt înregistrate în carnetul de muncă.

(3) La determinarea punctajelor anuale, pe lângă salariile prevăzute la alin. (1) se au în vedere și sporurile cu caracter permanent, care, după data de 1 aprilie 1992, au făcut parte din baza de calcul a pensiilor conform legislației anterioare și care sunt înregistrate în carnetul de muncă sau sunt dovedite cu adeverințe eliberate de unități, conform legislației în vigoare [...]."

Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 4/2005 privind recalcularea pensiilor din sistemul public, provenite din fostul sistem al asigurărilor sociale de stat, aprobată cu completări prin Legea nr. 78/2005, cu modificările și completările ulterioare

"Art. 1. - Pensiile din sistemul public, provenite din fostul sistem al asigurărilor sociale de stat, stabilite în baza legislației în vigoare anterior datei de 1 aprilie 2001, se recalculează în condițiile prevăzute de prezenta ordonanță de urgență.";

"Art. 2. - (1) Recalcularea prevăzută la art. 1 se efectuează prin determinarea punctajului mediu anual și a quantumului fiecărei pensii, cu respectarea prevederilor Legii nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, cu modificările și completările ulterioare, precum și a prevederilor prezentei ordonanțe de urgență."

Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 4/2005, aprobată cu completări prin Legea nr. 78/2005, cu modificările și completările ulterioare, mențiunea de la pct. VI din anexă:

"Nu sunt luate în calcul la stabilirea punctajului mediu anual, întrucât nu au făcut parte din baza de calcul a pensiilor, conform legislației anterioare datei de 1 aprilie 2001:

formele de retribuire în acord sau cu bucata, în regie ori după timp, pe bază de tarife sau cote procentuale;"

2.1.2. Dezlegarea dată prin Decizia nr. 19 din 17 octombrie 2011

Prin decizia anterior menționată, în baza art. 329 din Codul de procedură civilă de la 1865, Înalta Curte de Casație și Justiție a admis recursul în interesul legii declarat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și a stabilit că, în interpretarea dispozițiilor art. 2 lit. e), art. 78 și art. 164 alin. (1) și (2) din Legea nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, cu modificările și completările ulterioare, și ale art. 1 și 2 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 4/2005 privind recalcularea pensiilor din sistemul public, provenite din fostul sistem al asigurărilor sociale de stat, aprobată cu completări prin Legea nr. 78/2005, cu modificările și completările ulterioare, formele de retribuire în acord global prevăzute de art. 12 alin. 1 lit. a) din Legea retribuirii după cantitatea și calitatea muncii nr. 57/1974, cu modificările și completările ulterioare, vor fi luate în considerare la stabilirea și recalcularea pensiilor din sistemul public, dacă au fost incluse în salariul brut și pentru acestea s-a plătit contribuția de asigurări sociale la sistemul public de pensii.

În considerentele acestei decizii s-a reținut că, la pct. IV din anexa la Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 4/2005, aprobată cu completări prin Legea nr. 78/2005, cu modificările și completările ulterioare, sunt enumerate sporurile, indemnizațiile și orice alte venituri suplimentare, care trebuie avute în vedere la determinarea punctajului mediu anual, însă, prin dispozițiile pct. VI, se stipulează în mod expres că nu sunt luate în calcul la stabilirea punctajului mediu anual, întrucât nu au făcut parte din baza de calcul al pensiilor anterioare datei de 1 aprilie 2001 formele de retribuire în acord sau cu bucata, în regie ori după timp, pe bază de tarife sau cote procentuale.

S-a apreciat că această dispoziție normativă poate fi înlăturată întrucât intră în contradicție atât cu prevederile anterioare din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 4/2005, aprobată cu completări prin Legea nr. 78/2005, cu modificările și completările ulterioare, cât și cu Legea nr. 19/2000, cu modificările și completările ulterioare, în condițiile în care s-a încălcat principiul ierarhiei actelor normative, Legea nr. 19/2000, cu modificările și completările ulterioare, fiind legea-cadru, ordonanța de urgență fiind dată în aplicarea acestei legi, astfel încât se încalcă principiul fundamental al contributivității, cu neluarea în calcul a tuturor formelor de retribuire a muncii, anterior datei de 1 aprilie 2001.

Instanța supremă a avut în vedere conținutul principiului contributivității, astfel cum a fost instituit prin art. 2 lit. e) din Legea nr. 19/2000, cu modificările și completările ulterioare, ca principiu fundamental al sistemului de asigurări sociale român, și, observând că acesta era prevăzut, chiar dacă nu era menționat expres și în Legea nr. 3/1977 privind pensiile de asigurări sociale de stat și asistență socială, cu modificările și completările ulterioare, a concluzionat în sensul că

aplicarea acestui principiu în privința persoanelor ale căror drepturi de pensie s-au deschis anterior intrării în vigoare a Legii nr. 19/2000, cu modificările și completările ulterioare, nu echivalează cu încălcarea principiului neretroactivității legii.

2.2. Regimul juridic sub imperiul Legii nr. 263/2010, cu modificările și completările ulterioare

2.2.1. Dispoziții legale incidente

Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, cu modificările și completările ulterioare

"Art. 2. - Sistemul public de pensii se organizează și funcționează având ca principii de bază: (...)

c) principiul contributivității, conform căruia fondurile de asigurări sociale se constituie pe baza contribuțiilor datorate de persoanele fizice și juridice participante la sistemul public de pensii, drepturile de asigurări sociale cuvenindu-se în temeiul contribuțiilor de asigurări sociale plătite; [...]"

"Art. 165. - (1) La determinarea punctajelor lunare, pentru perioadele anterioare datei de 1 aprilie 2001, se utilizează salariile brute sau nete, după caz, în conformitate cu modul de înscriere a acestora în carnetul de muncă, astfel:

- a) salariile brute, până la data de 1 iulie 1977;
- b) salariile nete, de la data de 1 iulie 1977 până la data de 1 ianuarie 1991;
- c) salariile brute, de la data de 1 ianuarie 1991.

(2) La determinarea punctajelor lunare, pe lângă salariile prevăzute la alin. (1) se au în vedere și sporurile cu caracter permanent care, după data de 1 aprilie 1992, au făcut parte din baza de calcul a pensiilor conform legislației anterioare și care sunt înscrise în carnetul de muncă sau sunt dovedite cu adeverințe eliberate de unități, conform legislației în vigoare."

Normele de aplicare a prevederilor Legii nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 257/2011

"Art. 127. - (1) Sporurile cu caracter permanent care se pot valorifica la stabilirea și/sau recalcularea drepturilor de pensie, potrivit prevederilor art. 165 alin. (2) din lege, sunt cele prevăzute în anexa nr. 15."

Mențiunea de la pct. VI din anexa nr. 15 la norme:

"Nu sunt luate în calcul la stabilirea punctajului mediu anual, întrucât nu au făcut parte din baza de calcul al pensiilor, conform legislației anterioare datei de 1 aprilie 2001:

formele de retribuire în acord sau cu bucată, în regie ori după timp, pe bază de tarife sau cote procentuale; [...]"

Se constată că, în reglementarea actuală, principiul contributivității, astfel cum a fost enunțat în art. 2 lit. e) din Legea nr. 19/2000, cu modificările și completările ulterioare, se regăsește în cuprinsul art. 2 lit. c) din Legea nr. 263/2010, cu modificările și completările ulterioare, într-o redactare identică textului avut în vedere de instanța supremă la pronunțarea precedentei decizii în interesul legii.

Dispozițiile care se referă la neluarea în calcul la stabilirea punctajului mediu anual a formelor de retribuire în acord sau cu bucată, în regie ori după timp, pe bază de tarife sau cote procentuale sunt preluate, de asemenea, identic.

3. Examenul jurisprudențial

Instanțele judecătorești investite cu soluționarea unor cauze care au ca obiect contestații împotriva deciziilor de stabilire sau recalculare a drepturilor de pensie, decizii emise în temeiul Legii nr. 263/2010, cu modificările și completările ulterioare, care au ca obiect valorificarea veniturilor obținute în sistem de acord global până în anul 1991, au statuat diferit asupra incidenței, în aceste cauze, a Deciziei nr. 19/2011 pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție.

Practica judiciară neunitară ce a generat sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție cu prezentul recurs în interesul legii s-a conturat astfel:

3.1. Unele instanțe au reținut incidența acestei decizii, considerând fie că, față de dispozițiile art. 517 alin. (4) din Codul de procedură civilă, respectiv ale art. 330⁷ alin. 4 din vechiul Cod de procedură civilă, dezlegarea problemelor prin

Decizia nr. 19/2011 este obligatorie, fie că decizia dată în interesul legii își păstrează considerentele și valabilitatea raționamentelor pentru corecta interpretare a textului preluat cu conținut identic de Legea nr. 263/2010, cu modificările și completările ulterioare.

3.2. Alte instanțe nu au reținut incidența în speță a Deciziei nr. 19/2011 pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție, pe considerentul că această decizie este dată în interpretarea dispozițiilor anterioare Legii nr. 263/2010, cu modificările și completările ulterioare, iar litigiul urmează a fi soluționat în raport cu dispozițiile Legii nr. 263/2010, cu modificările și completările ulterioare. În acest sens s-a argumentat că veniturile în acord global nu au făcut parte din baza de calcul al pensiei conform legislației anterioare datei de 1 aprilie 2001 și nu pot fi avute în vedere la stabilirea punctajului mediu anual pentru recalcularea pensiei, întrucât probele administrate în respectivele cauze nu fac dovada îndeplinirii condițiilor din decizie, respectiv includerea în salariul brut a veniturilor obținute în acord global și plata CAS. Într-un caz se invocă art. 518 din Codul de procedură civilă pentru a justifica neaplicarea Deciziei nr. 19/2011.

3.3. La nivelul Înaltei Curți de Casație și Justiție nu au fost identificate decizii de speță relevante în această materie, deoarece litigiile cu acest obiect nu intră în competența de soluționare a instanței supreme.

În problema includerii unor categorii de venituri (cum sunt cele în acord global în stabilirea punctajului mediu anual) s-au pronunțat deciziile în interesul legii nr. 30/2009* (prin care s-a respins recursul, constatându-se că norma este clară), nr. 11/2011 (cea la care se raportează prezenta sesizare) și nr. 19/2012 (care statuează pe baza aceluiași raționament, invocând prioritatea principiului contributivității asupra altor categorii de venituri).

*) Decizia Înaltei Curți de Casație și Justiție nr. 30/2009 nu a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I.

3.4. Curtea Constituțională, prin Decizia nr. 409 din 3 mai 2012 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 165 alin. (2) din Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, cu modificările și completările ulterioare, analizând reglementarea anterioară Legii nr. 263/2010, cu modificările și completările ulterioare, respectiv pe cea a dispozițiilor art. 164 alin. (3) din Legea nr. 19/2000, cu modificările și completările ulterioare, dispoziții care aveau o redactare identică celor care fac obiectul prezentei cauze, a menționat jurisprudența anterioară, respectiv Decizia nr. 356 din 23 septembrie 2004, prin care a reținut că legiuitorul are competența exclusivă și opțiunea liberă pentru stabilirea veniturilor în raport cu care se datorează contribuția la fondul asigurărilor sociale și în raport cu care se calculează cuantumul pensiilor și al altor ajutoare sociale. Apreciind că cele constatate prin decizia mai sus amintită răspund criticilor invocate în actuala cauză, impunându-se o soluție identică celei reținute prin Decizia nr. 356/2004, a respins ca neîntemeiată excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 165 alin. (2) din Legea nr. 263/2010, cu modificările și completările ulterioare.

Prin Decizia nr. 466 din 23 septembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 826 din 12 noiembrie 2014, Curtea Constituțională a respins ca inadmisibilă excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 165 alin. (1) din Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, cu modificările și completările ulterioare, invocând, de asemenea, jurisprudența anterioară referitoare la stabilirea bazei de calcul al pensiilor în funcție de anumite categorii de venituri realizate de salariați anterior intrării în vigoare a Legii nr. 19/2000, cu modificările și completările ulterioare, respectiv Decizia nr. 736 din 24 octombrie 2006, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 4 din 4 ianuarie 2007, prin care a reținut că "verificarea împrejurărilor dacă, potrivit legislației anterioare, s-au încasat sau nu contribuții la asigurările sociale de stat pentru veniturile excluse de la stabilirea punctajului anual și dacă aceste venituri au făcut sau nu parte din baza de calcul al pensiilor, constituie probleme de fapt și de aplicare a legii în cazuri concrete individuale, a căror soluționare intră în competența exclusivă a instanței judecătorești." [...]

Curtea a reținut, cu referire și la deciziile nr. 19/2012 și nr. 19/2011 ale Înaltei Curți de Casație și Justiție, că textul de lege criticat nu reglementează modalitatea de stabilire a salariilor brute/nete pentru perioada 1977-2001, și anume categoriile concrete de venituri care se includ în salariul brut/salariul net.

Curtea Constituțională a constatat că inegalitățile pretinse de autorul excepției de neconstituționalitate - constând în excluderea de la veniturile ce sunt luate în calcul la determinarea punctajelor anuale în vederea stabilirii drepturilor de pensie a veniturilor obținute în forma de retribuire în acord global - provin din prevederile mențiunii din anexa nr. 15 la Normele de aplicare a prevederilor Legii nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 257/2011 (prevederi ce nu pot forma obiect al excepției de neconstituționalitate), iar nu din textul de lege criticat.

Totodată, Curtea Constituțională a arătat că susținerile autorului excepției de neconstituționalitate constituie aspecte care țin de interpretarea și aplicarea legii și, prin urmare, acestea intră în competența de soluționare a instanțelor judecătorești, iar nu a Curții Constituționale.

3.5. Curtea Europeană a Drepturilor Omului, prin Decizia de inadmisibilitate din 11 septembrie 2012, Stana Neghea împotriva României, care a făcut obiectul Cererii nr. 28.699/09, a apreciat că problema în litigiu (reclamantii s-au plâns că, pe baza documentelor eliberate de foștii angajatori, care atestau structura și componența veniturilor realizate, au solicitat autorităților competente să le recalculeze pensiile, cu scopul de a se lua în considerare și o parte din venituri obținute în "acord global", însă li s-a respins cererea, deși au fost instanțe care au admis cererile identice ale foștilor colegi ai reclamantilor) nu a fost determinată de existența unor prevederi legale ambigue, ci, mai degrabă, de aplicarea legislației relevante pentru circumstanțele individuale ale fiecărei cauze. În consecință, problema de drept ridicată de prezenta cauză nu se referă la un conflict de jurisprudență în sine, ci mai degrabă la o situație în care instanțele judecătorești naționale au pus în aplicare o dispoziție clară a legii, în cauze în care circumstanțele de fapt erau diferite.

Totodată, Curtea a reținut că, într-un astfel de domeniu important și complex precum asigurările sociale, schimbările frecvente legislative pot duce la o abordare oarecum incoerentă.

Cu toate acestea, în speță, reclamantii nu au invocat o incertitudine juridică generală, ce rezultă dintr-o legislație incoerentă, ci s-au limitat să se plângă de modul în care cauzele lor au fost instrumentate de instanțele naționale, în aplicarea dispozițiilor legale relevante. Deși este adevărat că situația invocată a persistat patru ani, nu poate fi trecut cu vederea faptul că, în acest interval de timp, Înalta Curte de Casație și Justiție a pronunțat două hotărâri în materie, identificând, de fiecare dată, faptul că motivul care a determinat problema nu a fost legea în sine, ci mai degrabă modul în care fiecare instanță a apreciat circumstanțele fiecărei cauze și, prin urmare, au aplicat legea în vigoare la momentul respectiv. Prin urmare, Curtea a constatat că Înalta Curte de Casație și Justiție a reacționat în mod corespunzător, oferind orientări fără echivoc instanțelor naționale în soluționarea cererilor individuale aflate pe rolul lor.

Mai mult, toți reclamantii din cauzele de față au beneficiat de proceduri contradictorii, în care au fost în măsură să facă dovada cererilor formulate, argumentele lor fiind examinate în mod corespunzător de instanțele de judecată. În același timp, concluziile instanțelor de judecată și interpretarea dată legii naționale în cauză nu poate fi considerată drept vădit arbitrară sau nerezonabilă.

4. Opinia Colegiului de conducere al Curții de Apel Bacău

Colegiul de conducere al Curții de Apel Bacău, deși a constatat existența unei practici judiciare neunitare și, prin Hotărârea nr. 18 din 23 februarie 2015, a dispus sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării asupra problemei de drept deduse judecătii, nu s-a pronunțat asupra orientării jurisprudențiale pe care o consideră legală.

5. Opinia procurorului general

5.1. S-a constatat, în punctul de vedere exprimat, că sesizarea de recurs în interesul legii îndeplinește condițiile de admisibilitate prevăzute de art. 515 din Codul de procedură civilă, caracterul neunitar al jurisprudenței fiind dovedit prin hotărârile judecătorești anexate actului de sesizare.

S-a apreciat că sursa divergenței de jurisprudență, înțelesă ca sediu normativ al problemei de drept sesizate, poate fi identificată în dispozițiile art. 518 din Codul de procedură civilă, referitoare la încetarea efectelor deciziei în interesul legii în ipoteza abrogării dispozițiilor legale care au făcut obiectul interpretării, atunci când soluțiile legislative din actul normativ/actele normative interpretate prin decizia în interesul legii au fost preluate în noile acte normative care conțin dispozițiile de abrogare a vechii reglementări.

În această ipoteză există doar o schimbare de sediu normativ, întrucât soluțiile legislative date conceptelor juridice cu care s-a operat în cuprinsul precedentei decizii în interesul legii se regăsesc mutatis mutandis în noua reglementare.

Din aceste perspective particulare, funcția evidentă a dispozițiilor art. 196 lit. a) și n) din Legea nr. 263/2010, cu modificările și completările ulterioare, de abrogare expresă directă a Legii nr. 19/2000, cu modificările și completările ulterioare, și a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 4/2005, aprobată cu completări prin Legea nr. 78/2005, cu modificările și completările ulterioare, este aceea de înlăturare a redundanțelor legislative, și nu cea de eliminare a antinomiilor ce ar putea decurge din existența concomitentă a două soluții normative diferite asupra aceleiași chestiuni.

Pe de altă parte, s-a observat că dispozițiile art. 518 din Codul de procedură civilă lasă la dispoziția instanțelor aprecierea asupra încetării efectelor unei decizii pronunțate în soluționarea unui recurs în interesul legii. Totodată, s-a arătat că examenul jurisprudenței anexate actului de sesizare relevă faptul că cele două orientări divergente pun în discuție menținerea, în noul context legislativ, a efectului pozitiv al autorității de lucru interpretat atașată Deciziei în interesul legii nr. 19/2011.

S-a concluzionat că problema de drept ridicată prin prezenta sesizare își are originea în conținutul normativ al dispozițiilor art. 518 din Codul de procedură civilă și presupune lămurirea, pe cale de interpretare, a sferei de aplicare a normei în ipoteza particulară în care, deși a intervenit o abrogare expresă directă a normelor interpretate printr-o decizie în interesul legii, soluțiile legislative analizate prin acea decizie au fost preluate în noile reglementări. Acest demers are ca finalitate statuarea într-o modalitate formală, cu putere obligatorie, aptă să asigure previzibilitatea asupra aplicării legii, pentru viitor, asupra problemelor de drept dezlegate neunitar până la acest moment cu privire la încetarea efectelor unei decizii în interesul legii în ipoteza abrogării normelor interpretate prin aceasta, atunci când operează o continuitate de reglementare în aceeași materie.

5.2. În ceea ce privește recursul în interesul legii declarat, s-a considerat că, în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 518 din Codul de procedură civilă, Decizia nr. 19 din 17 octombrie 2011 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul competent să judece recursul în interesul legii, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 824 din 22 noiembrie 2011, nu și-a încetat efectele, astfel încât este aplicabilă și în cauzele care au ca obiect contestații împotriva deciziilor emise în temeiul Legii nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, cu modificările și completările ulterioare. În susținerea acestei opinii jurisprudențiale, s-a arătat că statuările din considerentele Deciziei nr. 19 din 17 octombrie 2011 asupra naturii juridice a veniturilor analizate își mențin valabilitatea și în privința cauzelor în care aceeași problemă se pune în aplicarea Legii nr. 263/2010, cu modificările și completările ulterioare.

Instanța supremă a analizat, din perspectiva dispozițiilor cuprinse în Legea nr. 57/1974, și Legea cu privire la principiile de bază ale perfecționării sistemului de retribuire a muncii și de repartitie a veniturilor oamenilor muncii nr. 2/1983, cu modificările și completările ulterioare, natura juridică a veniturilor obținute în acord global, observând că acestea reprezentau însăși o formă de retribuire, nu sporuri salariale. În acest punct al analizei, Înalta Curte de Casație și Justiție a enunțat scopul Legii nr. 19/2000, cu modificările și completările ulterioare, și principiul fundamental în jurul căruia acest act normativ a fost conceput, acela ca orice element salarial efectiv încasat pe parcursul întregului stagiul de cotizare și pentru care salariatul și/sau angajatorul (în funcție de reglementarea în vigoare) au/a achitat contribuții de asigurări sociale trebuie să se reflecte în cuantumul pensiei.

Aceeași filosofie a reglementării se identifică și în privința Legii nr. 263/2010, cu modificările și completările ulterioare.

Considerentele pentru care instanța supremă a înlăturat aplicarea dispozițiilor identice din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 4/2005, aprobată cu completări prin Legea nr. 78/2005, cu modificările și completările ulterioare, fundamentate pe aplicarea prioritară a principiului contributivității și necesitatea respectării principiului ierarhiei actelor normative își mențin valabilitatea și sunt incidente mutatis mutandis și în privința prevederilor cuprinse în normele de aplicare a Legii nr. 263/2010, indicate anterior.

În principiu, pentru a se putea stabili în sensul încetării efectelor unei decizii în interesul legii ca urmare a unor evenimente legislative, precum abrogarea, ar fi trebuit fie ca noua reglementare să aducă soluții normative diferite față de cele avute în vedere la pronunțarea deciziei, caz în care actul de abrogare ar fi îndeplinit funcția de înlăturare a antinomiilor în drept, fie ca soluția normativă asupra căreia s-a statuat prin decizia în interesul legii să fie trecută în fondul pasiv al legislației ca urmare a ajungerii la termen, a căderii în desuetudine sau a declarării neconstituționalității.

A contrario, atunci când soluția normativă analizată prin decizia în interesul legii este preluată de noua reglementare și abrogarea intervine pentru evitarea paralelismelor legislative, nu există niciun motiv pentru care saturările și considerațiile de principiu formulate printr-o decizie în interesul legii să nu rămână aplicabile mutatis mutandis și în noul cadru legislativ, de vreme ce există o continuitate de concepție juridică asupra aceiași chestiuni de drept.

În aceste condiții, efectele deciziei în interesul legii nu încetează, ci caracterul său obligatoriu, înțeles ca autoritate de lucru interpretat, se extinde și în noua configurație legislativă dată problemelor de drept pe care judecătorii fondului sunt chemați să le soluționeze.

6. Raportul asupra recursului în interesul legii

Raportul întocmit de judecătorii-raportori desemnați, conform art. 516 alin. (5) din Codul de procedură civilă, a concluzionat următoarele:

6.1. Cu privire la admisibilitatea recursului în interesul legii, s-a apreciat că o decizie pronunțată în interesul legii nu poate constitui temei juridic al unei solicitări referitoare la modul de aplicare a acesteia, astfel încât recursul poate fi privit ca inadmisibil.

6.2. În cazul în care se va considera admisibil recursul, întrucât vizează efectele obligatorii ale deciziei în interesul legii, astfel cum sunt reglementate de art. 330⁷ din Codul de procedură civilă de la 1865, sau întinderea acestora, potrivit art. 518 din Codul de procedură civilă, Decizia nr. 19/2011 poate fi aplicată, pentru identitate de rațiune, în judecata proprie pe care fiecare instanță o face în interpretarea dispozițiilor art. 164 din Legea nr. 263/1010, cu modificările și completările ulterioare, în litigiile privind valorificarea veniturilor obținute în acord global, prevăzute de art. 12 alin. (1) lit. a) din Legea retribuirii după cantitatea și calitatea muncii nr. 57/1974, cu modificările și completările ulterioare.

7. Înalta Curte de Casație și Justiție

Astfel cum rezultă din interpretarea dispozițiilor art. 514 din Codul de procedură civilă, obiectul sesizării cu un recurs în interesul legii nu poate privi decât o dispoziție legală care a fost interpretată și aplicată în mod neunitar, așadar o problemă de drept soluționată în mod diferit de către instanțele judecătorești.

Din perspectiva condițiilor de admisibilitate reglementate de art. 515 din Codul de procedură civilă, s-a dovedit faptul că problemele care formează obiectul judecății au fost soluționate în mod diferit, prin hotărâri judecătorești definitive și irevocabile, dat fiind hotărârile menționate și anexate la memoriul de recurs în interesul legii, din care rezultă că practica neunitară se identifică la nivelul mai multor curți de apel din țară.

Ceea ce interesează este dacă obiectul sesizării reprezintă o problemă de drept în sensul legii, în condițiile în care, potrivit jurisprudenței Înaltei Curți de Casație și Justiție, reflectată în Decizia nr. 4/2012, obiectul unei astfel de examinări se referă la actele normative în înțelesul art. 1 și 4 din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative.

Recursul în interesul legii reprezintă un mijloc procedural specific de interpretare cu forță generalizatoare a unei norme juridice pentru ca, deslușindu-i înțelesul, toate instanțele să o înțeleagă și să o aplice în același mod, asigurându-se astfel coerența jurisprudenței și previzibilitatea acesteia. Potrivit jurisprudenței Înaltei Curți de Casație și Justiție consemnate în Decizia nr. 11/2011, "a interpreta un text de lege înseamnă a lămurii înțelesul acestuia, a-l explica, a determina configurația reală a normei de drept".

Este adevărat că nu orice chestiune disputată în fața instanței de judecată este și o problemă de drept veritabilă. În general se consideră că numai textele legale lacunare, imprecise, imperfecte, deci interpretabile, pot constitui obiectul unui recurs în interesul legii inițiat în scopul dezlegării la nivel de principiu a unei probleme de drept controversate. În acest sens, prin Decizia nr. 22/2011 a Înaltei Curți de Casație și Justiție a fost respins ca inadmisibil recursul în interesul legii, constatându-se că rezolvarea diferită a chestiunii deduse judecății nu își are temeiul în niciun text care să poată fi propus spre interpretare Înaltei Curți de Casație și Justiție. În cauză se constată că autorii sesizării nu au indicat un text de lege a cărui interpretare și aplicare a fost făcută de instanțe în mod neunitar.

Nu precizează dacă prin sintagma "incidența Deciziei nr. 19/2011" se urmărește a se supune analizei efectul obligatoriu al unui recurs în interesul legii dat în interpretarea unei dispoziții abrogate, dar care a fost reluată în noul act normativ ce legiferează în aceeași materie.

De asemenea, nu se solicită nici interpretarea a chiar normei de drept substanțial cuprinse în noua lege, plecând de la constatarea identității acesteia cu vechea reglementare și de la interpretarea dată acestei din urmă reglementări printr-un recurs în interesul legii.

Ceea ce consideră instanța de trimitere că ar constitui obiect al recursului este efectul dezlegării cuprinse în Decizia nr. 19/2011 asupra cauzelor având același obiect cu cel ce constituia obiectul jurisprudenței divergente anterior, respectiv dacă veniturile obținute din formele de retribuire în acord pot fi valorificate la calculul punctajului lunar al asiguratului căruia i s-au deschis drepturile de pensie sub imperiul Legii nr. 263/2010, cu modificările și completările ulterioare.

Însă a analiza dacă o decizie pronunțată în interpretarea unui text de lege abrogat se aplică unei dispoziții legale dintr-o lege nouă care a preluat reglementarea abrogată nu se circumscrie sferei de reglementare, chiar extinsă, a noțiunii de problemă de drept.

Aspectul dedus judecății, respectiv incidența Deciziei nr. 19/2011 pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție, după abrogarea Legii nr. 19/2000, cu modificările și completările ulterioare, și a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 4/2005, aprobată cu completări prin Legea nr. 78/2005, cu modificările și completările ulterioare, prin Legea nr. 263/2010 nu se subsumează, astfel cum afirmă Ministerul Public prin extrapolare, în încercarea de a identifica problema de drept în cauză, unei problematici generale, dezlegate neunitar până la acest moment, referitoare la interpretarea dispozițiilor

art. 518 din Codul de procedură civilă cu privire la încetarea efectelor unei decizii în interesul legii în ipoteza abrogării normelor interpretate prin aceasta, atunci când operează o continuitate de reglementare în aceeași materie, având în vedere următoarele:

În primul rând, din jurisprudența anexată nu rezultă că, în raționamentul de aplicare, respectiv de înlăturare a Deciziei nr. 19/2011, instanțele investite cu problema valorificării acordului global s-au prevalat (cu o singură excepție, în demonstrarea inaplicabilității deciziei) de dispozițiile art. 518 din Codul de procedură civilă. În condițiile în care instanțele nu au avut în vedere această instituție juridică Înalta Curte nu poate să califice din oficiu problema litigioasă ca fiind cea a interpretării art. 518 din Codul de procedură civilă (punctul de vedere al Ministerului Public nefiind echivalentul unui act de sesizare).

În al doilea rând, verificând dacă dispozițiile art. 518 din Codul de procedură civilă se aplică Deciziei nr. 19/2011, se observă că, potrivit principiului *tempus regit actum*, aceasta a fost pronunțată în baza art. 330⁷ din Codul de procedură civilă din 1865, fiind supusă regimului juridic instituit de vechiul cod.

Spre deosebire de noua dispoziție procesuală civilă care, în art. 518 din Codul de procedură civilă, include și o reglementare *ratione temporis* a întinderii efectelor juridice ale deciziilor pronunțate în interpretarea legii, vechea reglementare nu avea o astfel de normă ce ar fi putut fi interpretată cu privire la efectele Deciziei nr. 19/2011. Or, art. 518 din Codul de procedură civilă se aplică hotărârilor pronunțate în interesul legii după intrarea în vigoare a noului cod de procedură. În consecință, și din această perspectivă, dispozițiile art. 518 din Codul de procedură civilă nu pot constitui obiect al interpretării în această cauză care are ca obiect o decizie pronunțată în baza vechiului cod de procedură civilă.

În al treilea rând, chiar dacă în cauză se pune problema dezlegării efectelor unei decizii pronunțate în interesul legii după abrogarea normei pe care o interpretează, în condițiile în care conținutul ei este reluat în dispoziția legală abrogatoare, a considera că de fapt problema dedusă prezentei judecăți este o normă procesuală civilă care excedează cadrulul sesizării și se îndepărtează de la domeniul concret în care se solicită unificarea practicii, și anume regimul juridic al salarizării în acord global în procesul de stabilire a punctajului mediu anual în vederea calculării drepturilor de pensie pentru persoanele ale căror drepturi s-au deschis sub imperiul Legii nr. 263/2010, cu modificările și completările ulterioare.

Excluzând, pentru considerentele expuse anterior, interpretarea Ministerului Public cu privire la obiectul sesizării, urmează a se concluziona, cu privire la obiectul de analiză al recursului în interesul legii, că interpretarea și aplicarea unei decizii în interesul legii nu poate constitui obiect de analiză al unei alte decizii pronunțate în interesul legii.

Fiind o problemă de aplicare, și nu de interpretare a legii, rămâne la aprecierea instanțelor de judecată ca, în condițiile abrogării normei pe care o interpretează, dar ale subzistenței în cuprinsul noii reglementări a soluției legislative anterioare, să aplice raționamentul juridic și argumentele care au stat la baza acestuia și care au dus la dezlegarea dată în Decizia nr. 19/2011, pentru identitate de rațiune, păstrându-și valabilitatea reperele de analiză fixate prin decizia anterioară, în ceea ce privește verificarea aspectelor cu privire la aceste venituri, în raport cu situația concretă a fiecărui angajat și cu dovezile produse, fără a putea fi impusă, cu caracter obligatoriu, pe calea unui recurs în interesul legii, date fiind limitările obiectului de reglementare al acestuia, o astfel de soluție.

În concluzie, constatând că o decizie pronunțată în interesul legii nu poate constitui temei juridic al unei solicitări referitoare la statuarea asupra unui mod imperativ de aplicare a acesteia, recursul în interesul legii va fi respins ca inadmisibil.

Pentru considerentele arătate, în temeiul art. 517 cu referire la art. 514 din Codul de procedură civilă,

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca inadmisibil, recursul în interesul legii formulat de Colegiul de conducere al Curții de Apel Bacău privind

incidența Deciziei nr. 19 din 17 octombrie 2011 a Înaltei Curți de Casație și Justiție pronunțate în Dosarul nr. 18/2011 în cauzele care au ca obiect contestații împotriva deciziilor emise în temeiul Legii nr. 263/2010, cu modificările și completările ulterioare, prin care se soluționează cererile de recalculare a drepturilor de pensie.

Obligatorie, potrivit art. 517 alin. (4) din Codul de procedură civilă.

Pronunțată în ședință publică, astăzi, 25 mai 2015.

VICEPREȘEDINTELE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
IULIA CRISTINA TARCEA

Magistrat-asistent,
Ileana Peligrad

WWW.JURL.ro